

DET INDRE ENERGIMARKED

For at harmonisere og liberalisere EU's indre energimarked er der siden 1996 vedtaget foranstaltninger vedrørende markedsadgang, gennemsigtighed og regulering, forbrugerbeskyttelse, støtte til sammenkobling og passende forsyningsniveauer. Disse foranstaltninger har til formål at skabe et mere konkurrencedygtigt, kundeorienteret, fleksibelt og ikke-diskriminerende elektricitetsmarked i EU med markedsbaserede forsyningspriser. Derved styrkes og udvides de individuelle kunders rettigheder og energifællesskaber, energifattigdom bekæmpes, roller og ansvarsområder for markedsdeltagere og tilsynsmyndigheder afklares, og forsyningssikkerheden for elektricitet, gas og olie samt udbygningen af de transeuropæiske net til transport af elektricitet og gas tackles.

RETSGRUNDLAG

Artikel 194 og 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

MÅL

På energiområdet kræver gennemførelsen af EU's indre marked også afskaffelse af mange knuder og handelshindringer, tilnærmelse af afgifts- og prispolitikken, fastsættelse af nye normer og standarder og vedtagelse af miljø- og sikkerhedsbestemmelser. Formålet er at sikre et velfungerende marked med fair markedsadgang og et højt beskyttelsesniveau for forbrugere samt tilstrækkelige sammenkobbingsgrader og genereringskapaciteter.

RESULTATER

A. Liberalisering af markederne for gas og elektricitet

I løbet af 1990'erne, hvor de fleste nationale el- og gasmarkeder stadig var monopoliseret, besluttede Den Europæiske Union og medlemsstaterne at åbne disse markeder gradvist for konkurrence. De første liberaliseringsdirektiver (den første energipakke) blev vedtaget i 1996 (el) og i 1998 (gas) og skulle være gennemført i medlemsstaternes retssystemer senest i henholdsvis 1998 (el) og 2000 (gas). Den anden energipakke blev vedtaget i 2003, og direktiverne heri skulle være gennemført i medlemsstaternes nationale ret senest i 2004, mens visse bestemmelser først skulle træde i kraft i 2007. Såvel industrielle som private forbrugere kunne nu frit vælge deres gas- og elektricitetsleverandører fra en bredere vifte af konkurrenter. I april 2009 blev der vedtaget en tredje lovgivningspakke, der søgte at liberalisere det indre marked

for elektricitet og gas yderligere, og som ændrede den anden pakke og dannede grundlaget for gennemførelsen af det indre energimarked.

B. Videre skridt

Som bebudet i strategien for energiunionen ([COM\(2015\)0080](#)) fremlagde Kommissionen den 30. november 2016 en række lovgivningsforslag om en ny udformning af energimarkedet for at give forbrugerne sikker, bæredygtig, konkurrencedygtig og billig energi. Pakken »Ren energi til alle europæere« ([COM\(2016\)0860](#)) har til formål at gennemføre energiunionen og omfatter energieffektivitet, vedvarende energi, udformning af elmarkedet, elforsyningsikkerhed og reglerne for forvaltning af energiunionen. For at fuldføre det indre marked for energi har Kommissionen derfor foreslået foranstaltninger i elektricitetsdirektivet ([COM\(2016\)0864](#)), elektricitetsforordningen ([COM\(2016\)0861](#)), og forordningen om risikoberedskab ([COM\(2016\)0862](#)).

Forslaget til et direktiv om fælles regler for det indre marked for elektricitet ([COM\(2016\)0864](#)) er en omarbejdning af direktiv 2009/72/EF. Forslaget fokuserer på:

- Klarere og mere hyppige elregninger: Elkunderne ville have frihed til at vælge en leverandør eller aggregator, støttet af certificerede sammenligningsværktøjer, uden gebyrer for at skifte leverandør, og at vælge en dynamisk pris aftale og intelligente målere.
- Beskyttelse af fattige og sårbare kunder: Medlemsstaterne ville være forpligtet til at tilbyde målrettet beskyttelse gennem overvågning og rapportering af antallet af husstande, der er ramt af energifattigdom.
- Inddragelse af nye aktører på markedet: aggregatorer ville kunne deltage i detailmarkedet, lokale energifællesskaber ville have ret til at indgå i lokal energiproduktion, -distribution, -sammenlægning og -lagring samt energieffektivitetstjenester og få adgang til alle organiserede markeder. Medlemsstaterne ville regulere dataudveksling mellem markedsdeltagerne.
- Fremme af elektromobilitet: Medlemsstaterne ville skulle lette tilkobling af ladestandere til elektriske køretøjer til eldistributionsnettet og åbne op for ejerskab og drift af disse ladestandere til tredjemand.
- Desuden ville opgaverne for distributionssystemoperatører skulle klarlægges og en procedure til at planlægge udviklingen af distributionsnettet indføres.

Forslaget til forordning om risikoberedskab ([COM\(2016\)0862](#)) sigter mod at styrke risikovillighed ved at fremme samarbejdet mellem transmissionssystemoperatører i EU og i nabolande og det europæiske agentur for samarbejde mellem energireguleringsmyndigheder. Det har også til formål at fremme grænseoverskridende forvaltning af elnet i tilfælde af en elkrise gennem rammerne af de nye regionale operationelle centre, som er indført i det tilhørende forslag til forordning om det indre marked for elektricitet ([COM\(2016\)0861](#)). Der foreslås fire sæt foranstaltninger: (i) fælles regler for forebyggelse af og beredskab i forbindelse med kriser for at sikre grænseoverskridende samarbejde; (ii) fælles regler for håndtering af krisesituationer; (iii) fælles metoder til vurdering af risici i tilknytning til forsyningssikkerheden; (iv) en

fælles ramme til bedre evaluering og overvågning af forsyningsikkerheden for elektricitet.

Forslaget til forordning om det indre marked for elektricitet ([COM\(2016\)0861](#)) er en omarbejdning af [forordning \(EF\) nr. 714/2009](#), der skal gøre markedet for elektricitet egnet til fleksibilitet, dekarbonisering og innovation ved at hindre forvredne markedssignaler. Forslaget består af syv andre lovgivningsforslag. Fem af disse vedrører elektricitetsforsyningen, revision af reglerne for handel med elektricitet, afklaring af ansvarsfordelingen blandt markedsdeltagerne og definition af principperne for vurdering af kapacitetsbehovene og markedsbaserede kapacitetsmekanismer.

C. Regulering af energimarkedet: Den Europæiske Unions Agentur for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder

Agenturet for samarbejde mellem energireguleringsmyndigheder (ACER) har været fuldt operationelt siden marts 2011 ([forordning \(EF\) nr. 713/2009](#)). Agenturet er navnlig ansvarligt for at fremme samarbejdet mellem nationale regulerende myndigheder på regionalt og europæisk plan og for at overvåge udviklingen af netværket og de indre markeder for el og gas. Det har også kompetence til at undersøge sager om markedsmissbrug og koordinere anvendelsen af passende sanktioner med medlemsstaterne. Ansvaret for at pålægge sanktioner for overtrædelse ligger dog hos medlemsstaterne.

Som et yderligere skridt blev der vedtaget to forordninger, der etablerede samarbejdsstrukturer for europæiske net af transmissionssystemoperatører (ENTSO'er): en for elektricitet ([forordning \(EF\) nr. 714/2009](#)) og en for gas ([forordning \(EF\) nr. 715/2009](#)) ændret ved Kommissionens [afgørelse 2010/685/EU](#). ENTSO'erne udarbejder sammen med ACER detaljerede regler for adgang til nettet og tekniske regler og sikrer samordningen af netoperationer gennem udveksling af operationelle informationer og udvikling af fælles sikkerheds- og beredskabsstandarder og -procedurer. ENTSO'erne er også ansvarlige for udarbejdelsen af en tiårig netinvesteringsplan hvert andet år, som så til gengæld revideres af ACER.

Dertil kommer, at [direktiv 2008/92/EF](#) søger at forbedre gennemsigtigheden af prisen på gas og elektricitet til den endelige forbruger i industrien ved at forpligte medlemsstaterne til at sikre, at disse priser og de prissætningssystemer, der anvendes, meddeles Eurostat to gange om året. I oktober 2011 vedtog EU [forordning \(EU\) nr. 1227/2011](#) om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkedene (REMIT), der har til formål at sikre rimelig handelspraksis på de europæiske energimarkeder.

Den 30. november 2016 foreslog Kommissionen en forordning ([COM\(2016\)0863](#)), der havde til formål at reformere ACER med henblik på omarbejdning af retsakter og styrke sin hovedopgave som koordinator mellem de nationale reguleringsmyndigheder, især i de områder, hvor fragmenterede nationale beslutninger i spørgsmål af grænseoverskridende betydning ville føre til problemer eller uoverensstemmelser på det indre marked. Listen over opgaver skal derfor ajourføres, så den omfatter ACER's opgaver inden for overvågning af engrosmarkedet og grænseoverskridende infrastruktur, for at give ACER mere ansvar i forbindelse med udarbejdelsen og indsendelsen af det endelige forslag til en netregel for Kommissionen og øve indflydelse

på det regionale elmarked (budområde) revisionsproces (fastsat i omarbejdningen af elforordningen ([COM\(2016\)0861](#))).

D. Sikkerhed i forsyningen med elektricitet, naturgas og olie

Med [direktiv 2005/89/EF](#) indføres foranstaltninger, som har til formål at fremme elforsyningssikkerheden, sikre, at det indre marked for elektricitet fungerer, en tilstrækkelig sammenkøblingsgrad mellem medlemsstaterne, en tilstrækkelig produktionskapacitet og balance mellem forsyning og efterspørgsel. I betragtning af hvor vigtig gas er for energiforsyningen i EU og som reaktion på gaskrisen mellem Rusland og Ukraine i vinteren 2008-2009 blev [forordning \(EU\) nr. 994/2010](#) om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningssikkerheden vedtaget i 2010. Forordningen har til formål at styrke forebyggelses- og kriseberedskabsmekanismer. Med henblik på at garantere olieforsyningssikkerheden skal medlemsstaterne i henhold til [direktiv 2009/119/EF](#) opretholde minimumslagre af olie svarende til den gennemsnitlige daglige nettoimport i 90 dage eller det gennemsnitlige daglige indenlandske forbrug i 61 dage, afhængigt af hvilken af de to mængder der er størst. Som reaktion på bekymringer vedrørende levering af gas fra Rusland via Ukraine offentliggjorde Kommissionen i maj 2014 sin strategi for energisikkerhed ([COM\(2014\)0330](#)). Strategien skal sikre en stabil og rigelig energiforsyning for europæiske borgere og økonomien. Den indeholder foranstaltninger såsom en øget energieffektivitet, indenlandsk energiproduktion og etablering af manglende infrastrukturforbindelser til at kanalisere energi til de steder, hvor der er brug herfor under en krise.

Kommissionen vedtog den 8. november 2017 et forslag til en målrettet revision af direktivet om naturgas fra 2009 ([COM\(2017\)0660](#)). Dette vil gøre de vigtigste bestemmelser i gasdirektivet umiddelbart gældende for grænseoverskridende gasledninger med tredjelande, eller mere specifikt de dele af rørledningerne, der falder inden for EU's område. Dette vil bidrage til at sikre, at ingen aktuelle, planlagte og kommende infrastrukturprojekter mellem en EU-medlemsstat og et tredjeland fordrejer det indre energimarked eller svækker forsyningssikkerheden i EU.

E. Transeuropæiske energinet (TEN-E):

I [forordning \(EU\) nr. 347/2013](#) fastsættes retningslinjer for transeuropæiske net, der identificerer projekter af fælles interesse og prioriterede projekter inden for transeuropæiske elektricitets- og gasnet. Projekter af fælles interesse har fortrinsret, når der tildeles finansiel støtte i henhold til [forordning \(EF\) nr. 2236/1995](#). Budgettet, der er allokeret til TEN-E, er hovedsaglig beregnet til gennemførlighedsundersøgelser. Andre instrumenter kan også inddrages til delvis finansiering af investeringer, f.eks. de europæiske struktur- og investeringsfonde eller Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI). Europa-Parlamentets og Rådets [forordning \(EU\) nr. 256/2014](#) af 26. februar 2014 om indberetning til Kommissionen om investeringsprojekter i energiinfrastruktur i Den Europæiske Union forpligter medlemsstaterne til at underrette Kommissionen om deres investeringsplaner i energiinfrastruktur.

I sin meddelelse med titlen »Et budget for Europa 2020« ([COM\(2011\)0500](#)) fremlagde Kommissionen en ny mekanisme, »Connecting Europe-faciliteten« (CEF) til finansiering af prioriterede projekter inden for området energi, transport og kritisk

digital infrastruktur i perioden 2014-2020. I november 2013 godkendte Parlamentet den aftale, der var nået enighed om med Rådet om budgettet for CEF, med øremærkning af 5,12 mia. EUR til udviklingen af transeuropæiske energiinfrastrukturprojekter ([P7_TA\(2013\)0463](#)). Der blev udvalgt flere projekter af fælles interesse til EU-støtte baseret på de retningslinjer for infrastruktur, som Rådet og Parlamentet godkendte i marts 2013 ([P7_TA\(2013\)0061](#)).

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Ved vedtagelsen af lovpakken om det indre energimarked har Europa-Parlamentet kraftigt støttet ejerskabsretlig adskillelse i elektricitetssektoren som det mest effektive middel til at sikre investeringer i infrastruktur på en ikkediskriminerende måde, fair netadgang for nytilkomne virksomheder og markedsgennemsigtighed. Europa-Parlamentet understregede endvidere vigtigheden af en fælles europæisk opfattelse af midtvejsinvesteringer (en vejledende europæisk 10-årig plan, der fokuserer på sammenkoblinger), et styrket samarbejde mellem tilsynsmyndigheder, medlemsstater og transmissionssystemoperatører samt en stærk proces i forbindelse med harmonisering af betingelserne for adgang til nettet. På Europa-Parlamentets initiativ er der blevet sat fokus på forbrugerrettigheder, hvilket indgik i den aftale, der blev indgået med Rådet. I beslutningerne insisteredes på, at forbrugerrettighederne (skift af leverandør, direkte oplysninger via intelligente målere og effektiv behandling af klager til en energiombudsmand) skulle forbedres. Europa-Parlamentet fik også anerkendt konceptet »energifattigdom«. Det har støttet oprettelsen af ACER kraftigt og understreget, at det bør tildeles de nødvendige beføjelser til at løse de problemer, der ikke kan løses af nationale myndigheder, og som hæmmer det indre markeds integration og funktion.

Nylige vigtige beslutninger:

- Den 12. september 2017: nye regler blev vedtaget for at give nabolande mulighed for at hjælpe hinanden med at forvalte gaskriser, skabe grænseoverskridende solidaritet og gennemsigtighed i forbindelse med gasleveringskontrakter.
- Den 2. marts 2017: Medlemmerne godkendte de regler, der kræver, at medlemsstaterne underretter Kommissionen om deres planer om at forhandle om energiforsyningsaftaler med tredjelande, før forhandlingerne indledes.
- Den 25. oktober 2016: Parlamentet støttede en beslutning om en EU-strategi for flydende naturgas for at gøre energiforsyningen mere sikker, mindske kulstofemissionerne og sikre overkommelige priser.
- Den 13. september 2016: Parlamentets beslutning af 13. september 2016 med titlen »Mod en ny udformning af energimarkedet« slår til lyd for en kombination af likvide korttidsmarkeder og langsigtede prissignaler med henblik på at gøre markedet klar til at absorbere en stigende andel af vedvarende energi og aktive forbrugere.
- Den 26. maj 2016: Europa-Parlamentets beslutning om en ny aftale for energiforbrugere kræver, at borgerne skal have mulighed for at producere,

forbruge, oplagre eller afsætte deres egen vedvarende energi, for at engagere sig i energimarkedet og deltage i efterspørgselsreaktion.

Frédéric Gouardères
05/2019

